

СЛУЖБЕН ЛИСТ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватско-српски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. – Огласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60902-603-21943

Сабота, 26 ноември 1988

БЕЛГРАД

БРОЈ 70

ГОД. XLIV

Цена на овој број е 900 динари. – Аконтација на претплата за 1988 година изнесува 33.300 динари. – Рок за рекламации 15 дена. – Редакција Улица Јована Ристика бр. 1. Пошт. факс 226. – Телефони: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Телекс 11756

932.

А М А Н Д М А Н И X

Бидејќи со Амандманите на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија што ги усвои Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ, на седницата од 22 октомври 1988 година, во смисла на член 402 став 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, се согласиле сите републики и собранијата на автономните покраини, и тоа:

– Собранието на СР Босна и Херцеговина, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

– Собранието на СР Македонија, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

– Собранието на СР Словенија, на седницата на Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор од 22 ноември 1988 година,

– Собранието на СР Србија, на седниците на Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор од 18 ноември 1988 година,

– Собранието на САП Војводина, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

– Собранието на САП Косово, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

– Соборот на СР Хрватска, на седниците на Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор од 22 ноември 1988 година, и

– Собранието на СР Црна Гора, на заедничката седница на сите собори од 21 ноември 1988 година,

Собранието на СФРЈ, врз основа на член 403 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, на седницата на Сојузниот собор од 25 ноември 1988 година, донесува

О Д Л У К А

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА АМАНДМАНИТЕ НА УСТАВОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Се прогласуваат Амандманите на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија што ги усвои Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ, на седницата од 22 октомври 1988 година.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 512
25 ноември 1988 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Душан Поповски, с. р.

Претседател
на Сојузниот собор,
Стјепан Новаковиќ, с. р.

А М А Н Д М А Н И

НА УСТАВОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Овие амандмани се составен дел на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и влегуваат во сила со денот на нивното прогласување.

1. Химна на Социјалистичка Федеративна Република Југославија е „Хеј, Словени“.

2. Со овој амандман се заменува член 8 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н X

1. Тековниот труд на работниците и општествените средства како општествен капитал се основа на управувањето и присвојувањето на резултатите од трудот остварени со работењето со тие средства.

2. Секој се вклучува во работата со општествените средства слободно и под еднакви услови, зависно од знаењето и способноста заедно со другите работници тие средства постојано да ги обновува, зголемува и унапредува.

3. Во остварувањето на правото на работа со општествени средства, работниците во здружениот труд се одговорни едни пред други и пред општествената заедница како целина.

Работниците во здружениот труд се должни економски целесобразно и општествено одговорно да ги користат општествените средства и постојано да ги обновуваат, зголемуваат и унапредуваат.

Работниците во здружениот труд ги користат резултатите што ќе ги остварат со работата и управувањето со општествените средства и ги поднесуваат материјалните и другите последици од економски нецелесобразното и општествено неодговорното користење на тие средства.

На работникот во здружениот труд кој несовесно или неуспешно ги исполнува своите должности и работни обврски му престанува работниот однос под условите и на начинот што се утврдени со закон.

4. Организацијата на здружен труд односно друго општествено правно лице е носител на правата и обврските во правниот промет во однос на сите средства со кои располага и што ги користи во согласност со природата и намената на тие средства, со уставот и законот.

Организацијата на здружен труд односно друго општествено правно лице за своите обврски одговара со сите средства со кои управуваат работниците односно другите работни луѓе и граѓаните во таа организација односно во тоа лице.

5. Работниците во здружениот труд, во условите на дејствување на законитостите на пазарот и на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи, остваруваат приход со продажба на производи и услуги на пазарот или со слободна размена на трудот.

Работниците во здружениот труд од остварениот приход во различните форми на здружување на трудот и средствата и во други форми на работење ги надоместуваат потрошените средства и го стекнуваат и распоредуваат доходот за проширена репродукција, резерви и за задоволување на своите лични, заеднички и општи општествени потреби.

Работниците во здружениот труд за вкупната лична и заедничка потрошувачка распоредуваат дел од доходот сразмерен со својот придонес во остварувањето на доходот што го дале со тековниот труд и со управувањето со општествените средства, како минат труд на работниците.

6. Работниците во организациите на здружен труд што вршат стопански дејности стекнуваат доход со реал-

но вреднување на сите фактори на производството и на работењето и на резултатите од трудот врз основа на дејствувањето на законитостите на пазарот.

По исклучок, работниците во организациите на здружен труд во стопанските дејности определени со закон, во кои дејствувањето на законитостите на пазарот не е единствена основа за вреднување на резултатите од трудот, стекнуваат доход и со слободна размена на трудот.

Со општествено утврдените општи услови за стопанисување, со плановите на општествено-политичките заедници и со мерките на економската политика не може да се нарушува со овој устав утврдената самостојност и рамноправност во стекнувањето на доходот на организациите на здружен труд што вршат стопански дејности.

Ако со акт на органот на општествено-политичката заедница се нарушува со овој устав утврдената рамноправност на организациите на здружен труд во стекнувањето доход на пазарот, едновременно со акт на таа општествено-политичка заедница се утврдува и обезбедува соодветна компензација, под условите и на начинот што се утврдени со закон.

7. Работниците во организациите на здружен труд што вршат дејност во областа на образованието, науката, културата, здравството и социјалната заштита или друга општествена дејност стекнуваат доход со слободна размена на трудот непосредно со корисниците на нивните производи и услуги или во рамките односно преку самоуправните интересни заедници и други форми на самоуправниот организирање.

Работниците во организациите на здружен труд што вршат општествени дејности, зависно од природата на дејностите и потребите што се задоволуваат со нивното вршење, стекнуваат доход и со продажба на своите производи и услуги на пазарот и во односите на заедничко остварување доход, меѓусебно или со работниците во организациите на здружен труд што вршат други дејности.

Работниците во организациите на здружен труд што вршат општествени дејности и корисниците на нивните производи и услуги рамноправно ги уредуваат условите за стекнување на доходот што се остварува со слободна размена на трудот, со вреднување на сите фактори и на резултатите од трудот.

Работниците во организациите на здружен труд што вршат општествени дејности остваруваат во стекнувањето доход еднаква општествено-економска положба како и работниците во другите организации на здружен труд.

8. Делот од доходот што е резултат од работа во исклучително поволни природни услови или во исклучително поволни услови создадени со положбата на местото на работа и работењето се утврдува и користи, во согласност со самоуправната спогодба и со законот, за развој на организацијата на здружен труд во која е остварен и, кога е определено со закон, за развој на материјалната основа на трудот и за заштита на животната средина во општината, заедницата на општини, градската заедница и во републиката, односно во автономната покраина или за развој на комуналната инфраструктура.

9. Со закон, по исклучок, под условите утврдени со уставот, може привремено да се ограничи располагањето на работниците во организациите на здружен труд со дел од средствата на општествената репродукција или да се утврди обврска за здружување на дел од тие средства за финансирање на неопходните потреби на општествената репродукција утврдени со општествениот план на републиката односно на автономната покраина, кога задоволувањето на тие потреби е незаменлив услов за живот и работа на граѓаните или за стопанскиот и општествениот развој и ако врз самоуправни основа не можеле односно не можат да се обезбедат средства за финансирање на тие потреби.

Организациите на здружен труд имаат, во согласност со законот, право на поврат на задолжително здружените средства на општествената репродукција и право на надомест за користењето на тие средства односно право на определени погодности.

Управувањето со задолжително здружениот дел од средствата на општествената репродукција се заснова врз самоуправни основи.

10. Работниците во организациите на здружен труд што здружуваат средства или труд и средства заради заедничко работење при заеднички ризик имаат право по таа основа заедно и рамноправно, сразмерно со средствата односно со трудот и средствата што ги здружуваат, да управуваат со тоа работење, да одлучуваат за заедничкиот доход и заедничкиот приход, да ги утврдуваат обврските и одговорностите за поднесувањето на заедничкиот ризик и да ги утврдуваат другите меѓусебни права, обврски и одговорности по основа на здружувањето на средства односно на труд и средства.

Работниците во организациите на здружен труд што основаат нова работна организација и здружуваат средства имаат по таа основа исти права, обврски и одговорности како и работниците кога здружуваат средства во постојна организација на здружен труд.

11. Организациите на здружен труд можат, заради проширување на материјалната основа на трудот, да собираат парични и други средства на граѓаните и да им обезбедат, покрај повратот на вредноста на тие средства, и надомест за нивното користење во вид на камата односно на определени погодности, во согласност со законот.

Граѓаните можат да вложуваат парични и други средства во организацијата на здружен труд при заеднички ризик и по таа основа да остварат право на поврат на вредноста на тие средства и на надомест за користењето на тие средства, зависно од резултатите што ќе ги оствари таа организација, како и право да бидат известувани за резултатите од користењето на тие средства и стекнуваат право да учествуваат во одлучувањето за определени работи во врска со користењето на вложените средства, во согласност со сојузен закон.

Организацијата на здружен труд може заради собирање односно вложување средства на граѓаните и да издава хартии од вредност што гласат на име или на доносител и според кои имателите на тие хартии остваруваат право на надомест за користењето на тие средства, односно и право на учество во одлучувањето под условите и на начинот што се утврдени со сојузен закон.

Граѓаните можат да го задржат правото на сопственост над вложените средства, освен во случаите определени со сојузен закон.

12. Работниците што вршат стручни, административни, помошни и други работи за земјоделска или друга за друга, банка или друга финансиска организација, организација за осигурување, самоуправни интересна заедница и друга самоуправни организација и заедница или нивно здружение, општествено-политичка организација или друга општествена организација и здружение на граѓани, можат да формираат работна заедница. Работна заедница можат да формираат работниците во органите на општествено-политичките заедници под условите утврдени со закон.

Работниците во работната заедница имаат право на средства за лична и заедничка потрошувачка во согласност со начелото на распределба според трудот и со основите и мерилата за распределба што важат во организациите на здружен труд. Тие имаат и други самоуправни права во согласност со природата на работите што ги вршат и со одговорноста на организациите, заедниците и органите за кои вршат работи за остварување на нивните функции и задачи.

Врз овие работни заедници не можат да се пренесуваат правата, овластувањата и одговорностите на организациите, заедниците и органите за кои вршат работи.

13. На работникот не може да му престане работниот однос ако поради технолошки и други унапредувања со кои се придонесува за зголемување на продуктивноста на трудот и за поголем успех на организацијата на здружен труд престане потребата за неговата работа во таа организација, додека не му се обезбеди друго работно место кое одговара на неговите работни способности или на

друг начин не му се обезбеди остварување на правото на работа или на правата по основа на трудот определени со закон.

Со закон може за тие цели да се утврди обврската за здружување средства или за обезбедување средства на друг начин и да се пропишат условите и начинот на употребата на тие средства.

14. Со точка 1 се заменува став 3 на член 12; со точка 2 се дополнува член 13; со точка 3 се заменува член 15; со точка 4 се заменува член 24; со точка 5 се заменува член 19; со точка 6 се дополнува Оддел 1 Глава I Дел втори; со точка 7 се заменува член 16; со точка 8 се заменува став 1 на член 18; со точка 9 се заменува член 23; со точка 10 се заменува член 26; со точка 11 се заменува член 28; со точка 12 се заменуваат ст. 1 и 3 на член 30; со точка 13 се заменуваат ст. 4 и 5 на член 32 од Уставот на СФРЈ.

Се укинуваат став 2 на член 14, член 29 и став 2 на член 32 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н X I

1. Работниците слободно ги здружуваат трудот и општествените средства во условите на стоковно производство и на дејствување на законитостите на пазарот, заради вршење на стопански и општествени дејности и стекнување доход на пазарот или во односите на слободна размена на трудот.

Работниците слободно одлучуваат за формите на самоуправно и работно организирање и за формите на здружување, поврзување и соработка на организациите на здружен труд, за интересите што ги остваруваат во нив и за обемот на здружувањето на својот труд и на општествените средства.

2. Работната организација е самостојна самоуправна организација и економска и деловна целина во која работниците се поврзани со заедничките интереси во работата со општествени средства.

Работната организација во областа на стопанските дејности е основен субјект на пазарното работење, а работната организација во областа на општествените дејности е основен субјект на слободната размена на трудот.

Работна организација можат да основаат организациите на здружен труд, самоуправните интересни заедници, месните заедници и други општествени правни лица.

Општествено-политичката заедница може да основа работна организација ако вршењето на дејноста на таа организација е незаменив услов за живот и работа на граѓаните или за работа на другите организации на определено подрачје или ако е тоа неопходно за работата на органите на таа општествено-политичка заедница.

Работна организација можат, под условите и на начинот што се пропишани со закон, да основаат работните луѓе и граѓаните заради остварување на правото на работа и на други свои интереси.

Работна организација можат, во согласност со законот, да основаат и граѓанските правни лица.

3. Со статутот на работната организација се утврдува кои права, обврски и одговорности, што според овој устав ги имаат работниците во организацијата на здружен труд, работниците ги остваруваат во работната организација како целина, а кои во одделни делови од работната организација во кои работниците организирале основни организации на здружен труд или други форми на своето организирање.

4. Работната организација е носител на сите права и обврски во правниот промет во однос на сите средства со кои располага и што ги користи.

Со статутот на работната организација може да се утврди дека определени права и обврски во правниот промет во однос на определени средства со кои располагаат и што ги користат имаат деловите на работната организација во кои работниците организирале основни организации на здружен труд или други форми на своето организирање.

5. Работните организации можат да се здружуваат во сложени организации на здружен труд, деловни здруженија, заедници и други форми на организирање на здружениот труд.

Со самоуправна спогодба се утврдува кои права, обврски и одговорности на работниците во работната организација се остваруваат во сложена организација на здружен труд или во друга форма на организирање на здружениот труд.

Со самоуправна спогодба може да се утврди дека определени права и обврски во правниот промет во однос на определени средства со кои располагаат и што ги користат работни организации има сложената организација на здружен труд или друга форма на организирање на здружениот труд.

6. Организациите на здружен труд што како единствени технолошки системи вршат дејности во областа на електростопанството, железничкиот сообраќај и на поштенско-телефонско-телеграфскиот сообраќај задолжително се здружуваат во заедници за територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Работниците во овие организации се должни во овие системи да обезбедуваат техничка функционалност во работа и врз таа основа технолошко единство на процесот на трудот, рационално и ефикасно функционирање на овие системи и на одделни нивни делови на целата територија на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во согласност со потребите и интересите на општествено-економскиот развој на земјата и со потребите и интересите на корисниците на производите и услугите.

Во овие заедници, со уредување на меѓусебните односи во согласност со единствениот систем на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи, се обезбедува рамноправност на здружените организации на единствениот југословенски пазар и стекнување доход во зависност од ефикасноста на нивното работење, се утврдуваат заедничките критериуми за формирање на цените на нивните производи и услуги, се донесуваат заеднички планови за развој и програми за заедничко вклучување во меѓународната поделба на трудот.

Со сојузен закон се уредуваат условите и начинот на задолжително здружување на овие организации во заедници, како и основите на функционирањето на тие заедници.

Ако овие организации самоуправно не се здружат во заедница за територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија или врз самоуправна основа не ги уредат целите на здружувањето и меѓусебните односи утврдени со овој устав, со сојузен закон се основа заедница односно привремено се уредуваат овие цели на здружувањето и меѓусебните односи.

Со сојузен закон може да се утврди обврската за здружување на организациите на здружен труд во заедници и во други форми на поврзување и соработка и во други области, кога технолошкото единство на системот во тие области е од интерес за целата земја.

7. Со точ. од 1 до 5 се заменуваат чл. од 34 до 38; со точка 6 се дополнува оддел 2 Глава I Дел втори од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н X I I

Престануваат да важат одредбите на член 43 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н X I I I

1. Банката е самостојна самоуправна финансиска организација која врши депозитни, кредитни и други банкарски работи.

Банката ја основаат општествените правни лица, со усвојување на основачкиот акт и со вложување средства во фондовите на банката.

Банката, заедно со другите банки или со други лица определени со закон, може да биде основач на друга банка или друга финансиска организација.

2. Банката работи со средствата вложени во нејзините фондови и со други прибавени или позајмени средства.

Основачите на банката одговараат за обврските на банката до височината на средствата што ги вложиле во нејзините фондови.

3. Со банката управуваат општествените правни лица што ја основале и вложиле средства во нејзините фондови, зависно од височината на тие средства, во согласност со основачкиот акт односно со статутот на банката.

Орган на управувањето со банката е собранието на банката, што го сочинуваат делегатите на основачите на банката.

4. Другите лица што ќе вложат средства во фондовите на банката стекнуваат својство на основачи на банката со права, обврски и одговорности утврдени со основачкиот акт односно со статутот на банката.

5. Добивката што банката ќе ја оствари со своето работење се распоредува со одлука на собранието на банката во резерви, како и на дел што им се исплатува на вложувачите, односно што се вложува во други фондови на банката, сразмерно со средствата што ги вложиле во банката.

6. Меѓусебните односи на основачите на банката, управувањето со банката и работењето на банката се уредуваат со основачкиот акт на банката и со нејзиниот статут.

7. Со овој амандман се заменува член 39 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XIV

1. Организацијата за осигурување е самостојна самоуправна организација за осигурување на имоти и лица и за вршење на други работи на осигурување.

Организацијата за осигурување ја основаат општествените правни лица и други лица определени со закон, со усвојување на актот за основање на организацијата и со вложување средства во почетните фондови на сигурноста.

Основачите на организацијата за осигурување одговараат за обврските на организацијата до височината на средствата што ги вложиле во фондовите на организацијата.

2. Со организацијата за осигурување управуваат основачите на организацијата.

Право да учествуваат во управувањето со организацијата за осигурување имаат граѓаните и другите осигуреници во согласност со актот за основање на организацијата односно со статутот на организацијата.

Орган на управување со организацијата за осигурување е собранието на организацијата, што го сочинуваат делегатите на основачите на организацијата и на осигурениците.

3. Добивката што организацијата за осигурување ќе ја оствари се распоредува во резервите на сигурноста, како и на дел што им се исплатува на основачите односно што се вложува во други фондови на организацијата, сразмерно со средствата што основачите ги вложиле во организацијата.

4. Со овој амандман се заменува член 42 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XV

1. Странско лице може да вложува средства во организација на здружен труд, банка или во друга финансиска организација, задруга и други форми на соработка и на заедничко работење.

Странско лице може заедно со домашни лица да основе мешовито претпријатие, банка или друга финансиска организација, договорна организација на здружен труд, а може да основе и сопствено претпријатие.

Со сојузен закон може по исклучок, кога тоа го бара општествениот интерес, да се утврди во кои дејности или работи односно во кои области странското лице не може да основе сопствено претпријатие.

2. Странското лице има право да учествува во управувањето со заедничкото работење за времето за кое се вложени средствата, право на трансфер на добивката, право на поврат на влогот и други права утврдени со договорот.

Странското лице може да го задржи правото на сопственост над вложените средства.

Кога основало сопствено претпријатие, странското лице го задржува правото на сопственост над вложените средства и има право на сопственост над средствата што тоа претпријатие ги остварило со своето работење.

Овие права на странското лице не можат да се намалят со закон или со друг пропис.

3. Правата и обврските на работниците во претпријатието, заедничката банка или другата заедничка финансиска организација и во договорната организација на здружен труд се уредуваат со колективен договор.

4. Со сојузен закон се уредуваат правната положба на мешовитото претпријатие, банката или другата финансиска организација, на договорната организација на здружен труд и на сопственото претпријатие и правната положба на странското лице кое самостојно односно заедно со домашни лица ги основало тие организации, како и основните права и обврски на работниците што се вработени во нив.

5. Со овој амандман се заменува член 27 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XVI

1. Работниците и другите работни луѓе имаат право, а кога е тоа утврдено со уставот и должност, непосредно или преку своите организации или заедници, со самоуправни спогодби да основаат самоуправни интересни заедници или други форми на самоуправно организирање, заради задоволување на своите лични и на заедничките потреби и интереси и усогласување на работата со тие потреби и интереси.

2. Работниците и другите работни луѓе кои врз начелата на заемност и солидарност ги задоволуваат своите лични и заеднички потреби и интереси во областа на образованието, науката, културата, здравството и социјалната заштита, кога тие потреби и интереси се едновремено и потреби и интереси на општеството, и работниците во организациите на здружен труд што вршат дејности во тие области основаат самоуправна интересна заедница или друга форма на самоуправно организирање во која рамноправно и заеднички одлучуваат за вршењето на тие дејности во согласност со заедничките интереси, ја утврдуваат политиката на развојот и унапредувањето на тие дејности и ги задоволуваат другите заеднички потреби и интереси.

3. Заради обезбедување на својата социјална сигурност, работните луѓе основаат самоуправни интересни заедници за пензиско и инвалидско осигурување или други форми на самоуправно организирање во кои здружуваат средства за таа цел и ги утврдуваат, врз начелата на заемност и солидарност и на минат труд, своите заеднички и поединечни обврски и права што ги остваруваат во нив.

4. Со сојузен закон може да се утврди обврска за основање на интересни заедници или на други форми на самоуправно организирање за станбена изградба и управување со становите за потребите на активните воени лица и на граѓанските лица во вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, како и за потребите на работниците и функционерите на сојузните органи.

5. Меѓусебните односи во самоуправните интересни заедници и во други форми на самоуправно организирање, во кои се остваруваат односите на слободна размена на трудот, се уредуваат така што се обезбедува правото на работниците и на другите работни луѓе кои во нив здружуваат средства да одлучуваат за тие средства и правото на работниците во организациите на здружен труд

што вршат дејности во областа за кои е основана интересната заедница односно друга форма на самоуправни организирање, во односите на слободна размена на трудот, да остваруваат еднаква општествено-економска положба како и работниците во другите организации на здружен труд.

6. Со закон односно со одлука на собранието на општествено-политичката заедница заснована врз законот се утврдуваат начелата за организацијата и за уредувањето на меѓусебните односи во самоуправната интересна заедница или во друга форма на самоуправни организирање за кои со уставот е утврдена обврска за основање.

Ако во рокот што ќе го определи собранието на општествено-политичката заедница не е основана самоуправни интересна заедница или друга форма на самоуправни организирање за кои со уставот е утврдена обврска за основање, со закон односно со одлука на собранието на општествено-политичката заедница заснована врз законот се основа заедница односно друга форма на самоуправни организирање и привремено се уредуваат нивната организација и меѓусебните односи во нив.

7. Ако во самоуправната интересна заедница или во друга форма на самоуправни организирање за кои со уставот е утврдена обврска за нивно основање не се донесе одлука за прашање од кое суштествено зависи нивната работа, собранието на општествено-политичката заедница може, под условите и според постапката што се пропишани со закон, да донесе одлука со која привремено се решава тоа прашање.

8. Sprema самоуправната интересна заедница или друга форма на самоуправни организирање можат да се преземат привремени мерки утврдени со закон за случаите и под условите под кои такви мерки можат да се преземат спрема организацијата на здружен труд.

9. Со овој амандман се заменуваат чл. од 51 до 59 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XVII

1. Работниците и другите работни луѓе со планирање на работата и развојот на организациите на здружен труд и на другите самоуправни организации и заедници и со планирање на стопанскиот и општествениот развој на општествено-политичките заедници во условите на дејствување на пазарните законитости и на економската самостојност на организациите на здружен труд, потпирајќи се врз научните сознанија и врз оцената на развојните можности заснована врз нив, го насочуваат материјалниот и општествениот развој во согласност со своите заеднички интереси, утврдени врз самоуправна основа.

2. Организациите на здружен труд и другите самоуправни организации и заедници самостојно ја планираат својата работа и развој.

Со закон може да се утврди обврска за донесување планови на самоуправните организации и заедници што вршат дејности или работи од посебен општествен интерес.

3. Организациите на здружен труд што вршат дејности во рамките на единствениот технолошки систем од интерес за целата земја донесуваат свој, и заеднички план за развој, во согласност со потребите на корисниците на нивните производи и услуги и во согласност со заедничките интереси и цели на развојот што се утврдени со општествениот план на Југославија.

4. Општествено-политичките заедници донесуваат општествени планови со кои, во согласност со заедничките интереси и цели утврдени врз самоуправна основа, се утврдува заедничката развојна и економска политика. Општествено-политичките заедници донесуваат економски и други мерки со кои организациите на здружен труд и другите самоуправни организации и заедници се насочуваат односно се поттикнуваат кон остварување на заедничката политика на развојот.

Со општествениот план на општествено-политичката заедница се утврдуваат и целите и задачите со кои се ос-

тварува посебен општествен интерес со дејствувањето на самоуправните организации и заедници што ги вршат овие дејности или работи.

5. Органите на општествено-политичките заедници со прописи и мерки создаваат услови за остварување на општествените планови и се одговорни за тоа.

6. Со овој амандман се заменуваат чл. од 69 до 72 и член 74 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XVIII

1. Со општествениот систем на информирањето се обезбедува усогласено евидентирање, собирање, обработка, искажување и размена на податоците, фактите и информациите значајни за животот, работата, развојот и одлучувањето во сите области на општествениот живот, како и достапност на тие податоци, факти и информации.

2. Евиденцијата, аналитичките и информативните работи за располагањето со општествените средства, контролата на исправноста на податоците за располагањето со тие средства, законитоста на располагањето со општествените средства и на извршувањето на обврските на организациите на здружен труд и на други самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките заедници, како и другите работи утврдени со закон, ги врши Службата на општественото книговодство.

3. Со точка 1 се заменува став 1 на член 75; со точка 2 се заменува став 1 на член 77 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XIX

1. Работните луѓе и граѓаните, меѓусебно или со трудот на работниците во здружениот труд, слободно ги здружуваат својот труд и средства односно само трудот или само средствата во задруги и во други форми на здружување.

Со закон можат, по исклучок, кога тоа го бара општествениот интерес, да се определат дејностите односно работите што не можат да се вршат во овие форми на здружување.

Работните луѓе и граѓаните своите меѓусебни односи во овие форми на здружување спогодбено ги уредуваат врз начелата на доброволност, рамноправност, заемност и солидарност.

2. Работните луѓе и граѓаните имаат право да основаат земјоделски, занаетчиски, станбени, штедно-кредитни и потрошувачки задруги, задруги за давање интелектуални услуги и други производствени или услужни задруги.

Задругата е самостојна самоуправна организација на задругарите.

Задругарот го задржува правото на сопственост над средствата здружени во задругата, ако со договор не ги пренел во заедничка сопственост на задругарите, во задружна сопственост или во општествена сопственост.

За средствата што задругата ќе ги оствари со своето работење одлучуваат задругарите самостојно, во согласност со статутот на задругата.

Задругата може, заради проширување на материјалната основа на трудот, да собира парични и други средства од граѓаните.

3. Со овој амандман се заменува член 65 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XX

1. Земјоделците можат својот труд, земјиштето, односно други средства да ги здружат во земјоделска задруга и во други форми на здружување на земјоделците или да ги здружат со работниците во организациите на здружен труд.

2. Земјоделците основаат земјоделска задруга со актот за основање, со кој ги утврдуваат условите за здружување и заедничките интереси и цели и своите поединечни и заеднички права и обврски што ги остваруваат односно извршуваат во задругата.

Формите на организирање и односите во задругата се уредуваат со статутот на задругата, а меѓусебните права и обврски на задругарите и на задругата се уредуваат со договор.

3. Земјоделците го задржуваат правото на сопственост на земјиштето, на средствата на трудот односно на другите средства што ги здружуваат во земјоделската задруга.

Земјоделците можат овие средства со договор да ги пренесат во заедничка сопственост на задругарите, во задружна сопственост или во општествена сопственост.

4. Добивката што задругата ќе ја оствари со своето работење членовите на задругата ја распоредуваат на средства што на членовите на задругата им припаѓаат според придонесот што со својот труд и со средствата здружени во задругата го дале за остварувањето на таа добивка и на средства што се внесуваат во фондовите на задругата, како и на средства за други потреби.

5. Задругарот кој својот труд, земјиштето односно други средства здружил во задруга има, во случај на истапување од задругата или на престанување на задругата, право на поврат на земјиштето односно на другите средства на кои го задржал правото на сопственост, односно право на поврат на вредноста на средствата што ги здружил во задругата и право на дел од средствата во фондовите на задругата остварен со нејзиното работење, под условите утврдени со договорот и со статутот, во согласност со законот.

6. Со овој амандман се заменува член 62 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н ХХ I

1. На работните луѓе им се гарантира правото самостојно да вршат дејности со личен труд односно со личен труд и со средства во сопственост на граѓаните.

Со закон можат, по исклучок, кога тоа го бара природата на тие дејности или посебен општествен интерес, да се определат дејностите што не можат да се вршат самостојно со личен труд.

Со закон можат да се утврдат условите за самостојно вршење на дејностите со личен труд.

2. На работните луѓе што самостојно вршат дејност со личен труд им се гарантира правото да ја остваруваат со уставот утврдената положба во социјалистичките општествено-економски односи, да располагаат со остварените резултати на својот труд и, врз таа основа, да ги задоволуваат своите лични и општествени потреби и, врз основа на својот придонес, да ја остваруваат својата социјална сигурност врз начелата на заемност и солидарност.

3. Работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд слободно ги здружуваат својот труд и средствата односно само трудот или само средствата во различни форми на здружување. Со закон можат да се утврдат условите за ова здружување.

4. Работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд можат, непосредно или преку формите на своето здружување, да ги здружуваат својот труд и средствата односно само трудот или само средствата со организациите на здружен труд во различни форми на кооперација и на потрајна соработка.

Овие работни луѓе заедно и рамноправно со работниците во здружениот труд со општествени средства во овие форми на кооперација и на потрајна соработка управуваат со заедничките работи, одлучуваат за заеднички остварениот доход и учествуваат во неговата распределба според својот придонес во остварувањето на тој доход.

5. Работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд можат да вработуваат работници во границите определени со закон.

Договорите за вработување ги склучуваат овие работни луѓе и работниците кои тие ги вработуваат во согласност со колективниот договор што го склучуваат син-

дикатот и соодветната стопанска комора односно друго здружение во кое се претставени овие работни луѓе. Со колективниот договор им се обезбедува на работниците кои се вработени кај овие работни луѓе право на средства за задоволување на личните и заедничките потреби, како и други права утврдени со закон.

Врз овие основи можат да вработуваат работници и задругите и другите форми на здружување на трудот и средствата на работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд, како и граѓаните и граѓанските правни лица.

6. Со овој амандман се заменуваат чл. 31, 64, 66 и 68 од Уставот на СФРЈ.

Насловот на Оддел 6 Глава I Дел втори од Уставот на СФРЈ се менува и гласи: „Самостоен личен труд“.

А М А Н Д М А Н ХХ II

1. Работниот човек може да основе договорна организација на здружен труд и во неа, врз самоуправна основа, да ги здружува својот труд и средствата со трудот на други лица.

На работодавачот и на работниците во договорната организација на здружен труд им припаѓаат, врз основа на нивниот труд, средства за задоволување на личните и заедничките потреби.

На работодавачот му припаѓа по основ на средствата што ги вложил во договорната организација на здружен труд право на поврат на вредноста на тие средства и право на учество во доходот во согласност со начелата што важат за здружувањето на општествените средства во организациите на здружен труд, како и право повторно да ги вложи средствата.

Во договорната организација на здружен труд можат средства да здружат и другите работни луѓе и граѓаните.

2. Со овој амандман се заменуваат ст. 1 и 3 на член 67 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н ХХ III

1. На граѓаните им се гарантира правото на сопственост на станбени згради и станови, на средства на трудот, деловни згради и деловни простории.

Сопственикот може станбената зграда или станот, средствата на трудот, деловната зграда или деловната просторија да му ги даде на користење на друг и по тој основ да стекнува доход, под условите и на начинот што се утврдени со закон.

2. На земјоделците им се гарантира право на сопственост на обработливо земјоделско земјиште во површина од најмногу 30 хектари по домаќинство.

Со закон може да се утврди во ридско-планинските краишта површината на обработливото земјоделско земјиште на кое земјоделците имаат право на сопственост да може да биде поголема од 30 хектари по домаќинство.

3. Со точка 1 се заменува став 2 од член 78; со точка 2 се заменуваат ст. 1 и 2 на член 80 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н ХХ IV

1. Работниците во организацијата на здружен труд со референдум донесуваат статут.

Статутот е донесен кога за него гласале мнозинството работници во организацијата на здружен труд.

Со статутот можат да се утврдат и други прашања за кои работниците во организацијата на здружен труд одлучуваат со референдум и со други форми на лично изјаснување. Со статутот се утврдува кога одлуката се смета за донесена.

2. Во организацијата на здружен труд се формира работнички совет, односно по положба и функција нему соодветен орган на управување.

Работничкиот совет е орган на управување на организацијата на здружен труд.

Во организацијата на здружен труд со помал број работници, функцијата на работнички совет ја вршат сите работници.

Работничкиот совет донесува самоуправни општи акти и склучува самоуправни спогодби, донесува одлуки за планирањето на работата и развојот, ги утврдува основните на деловната политика, ги избира, именува и разрешува раководните и извршните органи и ја насочува и контролира нивната работа и врши други работи утврдени со статутот на организацијата на здружен труд.

Определени извршни функции во организациите на здружен труд можат да им се доверат на извршните органи на работничкиот совет.

Организациите на здружен труд кои здружуваат труд и средства можат да формираат заеднички орган за управување со работите од заеднички интерес.

3. Работничкиот совет го сочинуваат делегати на работниците од деловите на организацијата на здружен труд.

Составот на работничкиот совет на организацијата на здружен труд треба да му одговара на социјалниот состав на работниците во организацијата на здружен труд.

Во работничкиот совет на организацијата на здружен труд не може да биде избран индивидуалниот раководен орган, претседателот и членот на колегијалниот раководен орган.

Делегатите во работничкиот совет работат според насоките на работниците што ги избрале и пред нив одговараат за својата работа.

4. Во секоја организација на здружен труд постои индивидуален или колегијален раководен орган.

Раководниот орган ги извршува одлуките на работничкиот совет и одлуките донесени со лично изјаснување на работниците.

Раководниот орган го организира процесот на работата и раководи со тој процес, го води работењето на организацијата на здружен труд и самостојно донесува одлуки.

5. Раководниот орган во организацијата на здружен труд се именува врз основа на јавен конкурс.

Со закон можат да се пропишат условите под кои раководниот орган може да се разреши и пред истекот на времето за кое е именуван.

6. Работниците во работните заедници го остваруваат самоуправувањето согласно со природата на работите што ги вршат и со интересите заради кои работните заедници се формирани и во согласност со законот.

7. Со точка 1 се заменуваат ст. 2 и 3 од член 106; со точка 2 се заменуваат чл. 99 и 100 и став 4 од член 102; со точка 3 се заменува член 101; со точка 4 се заменува став 1 од член 103; со точка 5 се заменуваат ст. 2 и 5 од член 104 и со точка 6 се дополнува Глава I Дел втори од Уставот на СФРЈ.

Се укинуваат чл. 105 и 109 и став 3 на член 121 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXV

1. Општините меѓусебно соработуваат врз принципите на доброволност и солидарност, здружуваат средства и формираат заеднички органи, организации и служби за вршење на работите од заеднички интерес и за задоволување на заедничките потреби и можат да се здружуваат во заедници на општините.

Со уставот може да се определи задолжително здружување на општините во заедници на општините како посебни општествено-политички заедници, врз кои се пренесуваат и на кои им се доверуваат определени работи од надлежноста на републиката односно на автономната покраина и на општините.

Во градот на чие подрачје се основани повеќе општини се основа градска заедница како посебна општествено-политичка заедница во која се обезбедува планирањето на општествено-економскиот развој, просторното и урбанистичкото уредување и задоволувањето на комуналните потреби. Општините можат, во заеднички интерес, на градската заедница да ѝ доверат и други права и должности. Републиката односно автономната покраина може определени работи од својата надлежност да ѝ довери на градската заедница.

2. Со овој амандман се заменува член 119 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXVI

1. Работните луѓе и граѓаните во основните самоуправни организации и заедници и во општествено-политичките организации формираат свои делегации заради непосредно остварување на своите права, должности и одговорности и заради организирано учество во вршењето на функциите на собранијата на општествено-политичките заедници.

Во основните самоуправни организации и заедници делегации формираат:

1) работниците во работната организација, а кога е тоа утврдено со статутот на работната организација, работниците во основната организација на здружен труд и во друга форма на организирање во работната организација;

2) работниците во работните заедници, како и активните воени лица и граѓанските лица на служба во вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, на начинот утврден со законот;

3) работните луѓе кои работат во земјоделската, занаетчијската и во други дејности со средства на трудот над кои постои право на сопственост, работниците што се вработени кај нив и работниците со кои ги здружуваат својот труд и средства, организирани во задруги и во други со законот определени форми на здружување или кои се во односот на потрајна соработка со организациите на здружен труд и со други форми на здружување на трудот и средствата;

4) работните луѓе и граѓаните во месните заедници. Во формирањето на делегации во организациите на здружен труд во областа на образованието, студентите и учениците учествуваат под условите и на начинот што се утврдени со законот.

Делегација формираат работниците во делот од работната организација што трајно врши дејност на територијата на општината на која не е седиштето на работната организација.

Во работната организација основната организација на здружен труд или во друга форма на организирање во работната организација и во работната заедница со помал број работници, функцијата на делегација ја вршат сите работници.

Работните луѓе и граѓаните во организациите на здружен труд и во други самоуправни организации и заедници можат со статутот да утврдат функцијата на делегација да ја врши работничкиот совет односно непосредно избран орган.

Работните луѓе во земјоделската дејност кои не формираат делегација по основ на здружувањето во задруги и во други форми на здружување на трудот и средствата формираат делегација за соборот на здружениот труд за подрачјето на месната заедница или за територијата на општината.

Работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат уметничка или друга културна, адвокатска или друга професионална дејност формираат делегација за соборот на здружениот труд за подрачјето на месната заедница или за територијата на општината.

Работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд и работниците кои се вработени кај нив формираат делегација за соборот на здружениот труд за подрачјето на месната заедница или за територијата на општината.

Во општествено-политичките организации функцијата на делегација ја вршат нивните избрани тела определени со нивните статuti, односно со други одлуки.

2. Работните луѓе и граѓаните и нивните делегации во основните самоуправни организации и заедници и во општествено-политичките организации предлагаат кандидати за делегати во соодветните собори на собранијата на општествено-политичките заедници и учествуваат во утврдувањето на кандидатите, на начин утврден со закон.

Бројот на утврдените кандидати за делегати на листата на кандидати мора да биде поголем од бројот на делегатите што се избира.

Кандидатите за делегати се утврдуваат со тајно гласање.

3. Делегациите на работните луѓе и на граѓаните во основните самоуправни организации и заедници што имаат заеднички делегат во соодветниот собор на собранието на општествено-политичката заедница формираат конференција на делегациите или друга форма на поврзување на делегациите заради изградување на заеднички ставови за работата и одлучувањето на тој делегат во собранието.

Начинот на формирање и на работа на конференцијата на делегациите и на другите форми на поврзување на делегациите може да се уреди со закон.

4. Делегати во соборот на здружениот труд и во соборот на месните заедници на собранието на општината избираат работните луѓе и граѓаните во организациите на здружен труд и во другите самоуправни организации и заедници, непосредно и со тајно гласање, или делегатите во овие собори ги делегираат делегациите на тие организации и заедници, во согласност со уставот и законот.

Делегати во соборот на општините на собранието на републиката односно на автономната покраина избираат работните луѓе и граѓаните непосредно, со општо и тајно гласање, а делегатите во соборот на здружениот труд на собранието на републиката односно на автономната покраина ги избираат работните луѓе во организациите на здружен труд и во другите самоуправни организации и заедници што се поврзани првенствено со трудот и со односите во општествената репродукција, непосредно и со тајно гласање, на начин утврден со уставот и законот.

5. Општествено-политичките организации во рамките на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ договорно ја утврдуваат листата на кандидати за делегати во општествено-политичкиот собор на собранието на општествено-политичката заедница од редот на своите членови, врз основа на кандидатационата постапка во која учествуваат членовите во основните организациони форми на дејствување на овие организации.

Работните луѓе и граѓаните се изјаснуваат, врз основа на листата на кандидати, за изборот на делегати во општествено-политичкиот собор на собранието на општествено-политичката заедница, непосредно, со општо и тајно гласање.

6. Делегатот избран со непосредно и тајно гласање има права и должности на член на делегацијата на самоуправната организација, заедницата односно општествено-политичката организација.

7. Собранието на општествено-политичката заедница ги избира односно ги именува носителите на функциите во државните органи врз основа на листата на која бројот на утврдените кандидати е поголем од бројот што се избира односно именува, ако за одделни функции со законот односно со статутот не е поинаку утврдено.

8. Со точка 1 се заменува член 133; со точка 2 се дополнува член 138; со точка 3 се дополнува член 137; со точка 4 се заменува став 1 на член 138; со точка 5 се заменува член 139; со точка 6 се дополнува Оддел 8 Глава II Дел втори; со точка 7 се дополнува член 94 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXVII

1. Со закон или врз закон заснована одлука на општинското собрание се утврдува начинот на вршење на јавните овластувања што им се доверуваат на одделни организации и заедници и правата на собранијата и на другите органи на општествено-политичките заедници во поглед на давањето насоки на тие организации и заедници и во поглед на вршењето надзор во врска со вршењето на јавните овластувања.

2. Со закон може да се пропише обврската за здружување или обезбедување средства на друг начин за материјално обезбедување на невработените лица, преква-

лификација на работниците и за создавање на поволни услови за вработување воопшто.

3. Припадниците на народите и народностите на Југославија имаат право на настава на својот јазик, во согласност со уставот и законот.

4. Сите прописи и други општи акти на сојузните органи мораат да бидат во согласност со сојузниот закон. Републичкиот и покраинскиот закон и другите прописи и општи акти на органите на општествено-политичката заедница не можат да бидат во спротивност со сојузниот закон.

Самоуправните општи акти неможат да бидат во спротивност со законот.

5. Со сојузен закон се утврдуваат начелата за формирање и состав на редовните судови и начелата за избор и престанување на судиската функција.

6. Судите на редовните судови се избираат и разрешуваат на начинот, под условите и според постапката со кои се обезбедува способност за вршење на судиската функција и независност на судите во суењето.

7. Јавниот обвинител има право и должност непосредно на понискиот јавен обвинител, а кога со уставот е утврдено и на друг јавен обвинител, да му дава задолжителни упатства за неговата работа.

Со сојузен закон се утврдуваат начелата за формирање на јавните обвинителства и начелата за именување и престанување на функцијата јавен обвинител.

8. Со точка 1 се заменува став 2 на член 152; со точка 2 се дополнува член 159; со точка 3 се заменува став 2 на член 171; со точка 4 се заменуваат ст. 1 и 2 на член 207 и се укинува став 3 на член 207; со точка 5 се дополнува член 220; со точка 6 се заменува став 2 на член 230 и со точка 7 се дополнува член 235 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXVIII

1. Работниците имаат право на штрајк под условите утврдени со сојузен закон.

2. Со овој амандман се дополнува Глава III Дел втори од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXIX

1. Републиките и автономните покраини во остварувањето на непосредната соработка можат, во рамките на своите права и должности утврдени со уставот, со договори да ги утврдуваат заедничките основи за уредување на односите во одделни области, да формираат заеднички тела и да преземаат други обврски од значење за остварувањето на заедничките интереси.

Органите на федерацијата ја следат и поттикнуваат соработката на републиките и на автономните покраини и можат да даваат иницијатива за склучување договори.

2. Договорот ги обврзува учесниците што го склучиле.

Со договорот се утврдува начинот на спроведување на преземените обврски и одговорноста на учесниците во договорот за извршувањето на тие обврски.

3. Со овој амандман се дополнува член 244 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXX

1. Одлуките, исправите и другите поединечни акти издадени од државните органи и од овластените организации имаат иста важност на целата територија на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

2. Противуставни се прописите и другите акти и дејствија со кои организациите на здружен труд или работните луѓе, зависно од седиштето односно од престојувалиштето, се ставаат во нерамноправна положба.

3. Со точка 1 се заменува член 250; со точка 2 се заменува став 2 на член 254 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXI

1. Основата на единствениот југословенски пазар ја сочинуваат:

- единствениот пари, единствениот монетарен, кредитен и девизен систем, заедничката монетарна и девизна политика и заедничките основи на кредитната политика;
- единствените основи на даночниот систем и заедничките основи на даночната политика;
- заедничката политика на стопанскиот и општествениот развој утврдена со општествениот план на Југославија и стратегијата на научно-технолошкиот развој на Југославија.

2. Републиките и автономните покраини, ако тоа го бара обезбедувањето на единство и стабилност на југословенскиот пазар, со меѓусебни договори ја усогласуваат даночната политика и даночниот систем кои, во рамките на своите права и должности, ги утврдуваат односно уредуваат.

3. Работите во областа на извршувањето на обврските на плаќање на определени даноци и други давачки односно придонеси на определени обврзници, утврдени со законот, ги вршат службите за општествени приходи како општествени служби.

Службите за општествени приходи работат врз основа на законот и на другите прописи и се одговорни, во согласност со законот, за нивното применување.

Со сојузен закон се уредуваат положбата и основите на функционирањето на службите за општествени приходи.

4. Со точка 1 алинеја 1 се заменува алинеја 2 на став 1 од член 252; со точка 1 алинеја 2 се дополнува став 1 од член 252; со точка 1 алинеја 3 се заменува алинеја 6 на став 1 од член 252; со точка 2 се заменува став 1 од член 265; со точка 3 се дополнува Глава I Дел трети од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXII

1. Даноците од доходот односно добивката на организацијата на здружен труд и на друго правно лице се плаќаат според прописите и во корист на општествено-политичката заедница на чија територија таа организација односно тоа лице или нивни делови трајно ја вршат дејноста.

Придонесите од доходот на организацијата на здружен труд и на друго правно лице се плаќаат според одлука и во корист на самоуправната интересна заедница или друга форма на самоуправно организирање што обезбедуваат задоволување на потребите и интересите односно користење на услугите за кои се плаќаат тие придонеси.

Даноците од личните доходи односно од приходите на работниците и граѓаните, освен даноците на имот и приходи од имот, се плаќаат, во согласност со сојузниот закон, според прописите и во корист на општествено-политичката заедница на чија територија живее работникот или граѓанинот.

Придонесите од личните доходи односно од приходите на работниците и граѓаните се плаќаат, во согласност со сојузниот закон, според одлуката и во корист на самоуправната интересна заедница или на друга форма на самоуправно организирање што на работникот и граѓанинот или на членовите на нивното семејство им обезбедуваат задоволување на потребите и интересите односно користење на услугите за кои се плаќаат тие придонеси.

2. Со овој амандман се заменува член 266 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXIII

1. Со општествениот план на Југославија, во условите на дејствување на пазарните законитости и на економска самостојност на организациите на здружен труд на единствениот југословенски пазар, потпирајќи се врз научните сознанија и земајќи ги предвид меѓународните економски односи и меѓународните обврски на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, се утврдува за-

едничката развојна и економска политика и се насочува стопанскиот и општествениот развој на Југославија во согласност со заедничките, врз самоуправна основа утврдени, интереси на работниците во здружениот труд и на другите работни луѓе, како и со заеднички договорените интереси на републиките и на автономните покраини.

Со општествениот план на Југославија се утврдуваат економските и други мерки односно насоките и рамките за донесување на мерките на економската политика и други мерки што, во согласност со правата и должностите утврдени со уставот, ги донесуваат органи на федерацијата односно органи на републиките и на автономните покраини заради обезбедување услови за што поскладен и постабилен развој и за остварување на усогласените заеднички интереси на здружениот труд, односно на заедничките интереси на републиките и на автономните покраини на единствениот југословенски пазар.

2. Со овој амандман се заменува член 257 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXIV

1. Се формира посебен фонд на федерацијата за кредитирање и други форми на поттикнување на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини.

Фондот го поттикнува здружувањето на трудот и средствата помеѓу организациите на здружен труд.

Со сојузен закон се утврдуваат стопански недоволно развиените републики и автономни покраини, постојаните извори на средствата на фондот, посебните услови за кредитирање и на другите форми за поттикнување од тие средства и начинот на работењето на фондот.

За потребите на фондот органите на федерацијата можат да распишуваат задолжителни заеми.

2. Со овој амандман се заменуваат ст. 1, 2 и 3 на член 258 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXV

1. Монетарниот, девизниот и кредитниот систем се единствени.

2. Народната банка на Југославија, народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини се установи на единствениот монетарен систем кои ја спроведуваат заедничката монетарна и девизна политика и заедничките основи на кредитната политика што ги утврдува Собранието на СФРЈ.

Народната банка на Југославија издава банкноти и ковани пари. Во согласност со заедничката монетарна политика, Народната банка на Југославија го регулира количеството на пари во опток и, заедно со народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини, презема мерки за спроведување на таа политика.

Народната банка на Југославија му ги предлага на Собранието на СФРЈ заедничката монетарна и девизна политика и заедничките основи на кредитната политика и сојузните закони и другите прописи и општи акти во областа на монетарниот, кредитниот и девизниот систем и е одговорна за тоа пред Собранието на СФРЈ, како и за единственото спроведување и постојаното следење на спроведувањето на политиката за извршување на сојузните закони и другите прописи и општи акти во овие области.

Кога друг овластен предлагач му поднесува на Собранието на СФРЈ предлози за утврдување на политиката и за донесување на сојузните закони, другите прописи и општи акти во овие области, Народната банка на Југославија има право да му дава на Собранието на СФРЈ мислење за тие предлози.

Со мерките за спроведување на заедничката монетарна и девизна политика и на заедничките основи на кредитната политика не може никој да се доведе во нерамноправна положба во поглед на вршењето на дејноста и стекнувањето на доходот.

3. Народната банка на Југославија, народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини се одговорни, во рамките на своите права и должности, за стабилноста на валутата, за општата ликвидност на плаќањата во земјата и спрема странство и за спроведувањето и следењето на спроведувањето на заедничката монетарна и девизна политика и на заедничките основи на кредитната политика.

Народната банка на Југославија, народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини самостојно, во рамките на своите права и должности, ги извршуваат со сојузниот закон или со друг сојузен пропис односно општ акт утврдените мерки со кои се остваруваат целите и задачите на заедничката монетарна и девизна политика и на заедничките основи на кредитната политика. Деловните банки и другите финансиски организации се должни да се придржуваат кон одлуките што Народната банка на Југославија, народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини ги донесуваат заради остварување на таа политика.

4. Народната банка на Југославија ги прима во депозит средствата на федерацијата и ги врши кредитните и други банкарски работи за потребите на Југословенската народна армија и за другите потреби на народната одбрана утврдени со сојузниот закон, како и други со сојузен закон определени банкарски работи за сметка на федерацијата.

Работењето на Народната банка на Југославија за сметка на федерацијата односно за потребите на Југословенската народна армија и за другите потреби на народната одбрана се води одвоено од работењето во врска со спроведувањето на заедничката монетарна и девизна политика и на заедничките основи на кредитната политика.

Народната банка на Југославија не може да се занимава со друга дејност на деловните банки.

Народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини не можат да се занимаваат со дејност на деловните банки.

5. Народната банка може да се задолжи во странство само врз основа на сојузниот закон со кој се утврдуваат намените и корисниците на средствата.

6. Со работите на Народната банка на Југославија што се однесуваат на предлагањето и спроведувањето на заедничката монетарна и девизна политика и на заедничките основи на кредитната политика и на предлагањето на сојузните закони и другите прописи и општи акти во областа на единствениот монетарен, кредитен и девизен систем управува Советот на гувернерите. Советот на гувернерите во управувањето со тие работи донесува одлуки и презема мерки за нивното спроведување. Одлуките и другите акти од областа на работењето на Народната банка на Југославија за кои не одлучува Советот на гувернерите ги донесува гувернерот на Народната банка на Југославија. Советот на гувернерите и гувернерот на Народната банка на Југославија се одговорни пред Собранието на СФРЈ, во рамките на своите права и должности, за одлуките и актите што ги донесуваат од областа на работењето на Народната банка на Југославија.

Гувернерот на Народната банка на Југославија има право да запре од извршување одлуки и општи акти на Советот на гувернерите ако смета дека се во спротивност со утврдената политика и со сојузните закони и другите прописи и општи акти од областа на работењето на Народната банка на Југославија и е должен да го извести за тоа Собранието на СФРЈ кое донесува коначна одлука.

Народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини се должни во спроведувањето на заедничката монетарна и девизна политика и на заедничките основи на кредитната политика да постапуваат во согласност со одлуките и мерките што Советот на гувернерите, во рамките на правата и должностите на Народната банка на Југославија, ги донесува заради спроведување на таа политика.

7. Политичка контрола над работата на Народната банка на Југославија вршат соборите на Собранието на СФРЈ во областите од својот делокруг.

Надлежниот собор на Собранието на СФРЈ може да укине или да поништи пропис и друг општ акт на Народната банка на Југославија што не е во согласност со овој устав, со сојузниот закон и со друг пропис или општ акт што тој го донел.

8. Со точка 1 се заменува став 1 од член 259; со точка 2 се заменува член 260; со точка 3 се заменува член 261; со точка 4 се заменува член 262; со точка 5 се дополнува член 263; со точка 6 се заменува став 2 на член 263 и се дополнува член 263; со точка 7 се дополнува Оддел 2 Глава I Дел четврти од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXVI

1. Републиките и автономните покраини остваруваат соработка со органите и организациите на странски држави и со меѓународните организации во рамките на утврдената надворешна политика на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и на меѓународните договори, а автономните покраини, кога тоа со Уставот на Социјалистичка Република Србија е утврдено, и во рамките на остварувањето на меѓународната соработка на Социјалистичка Република Србија.

Републиките и автономните покраини соработуваат меѓусебно во остварувањето на меѓународната соработка, а со сојузните органи го усогласуваат остварувањето на својата меѓународна соработка. Автономните покраини го усогласуваат остварувањето на својата меѓународна соработка и со органите на Социјалистичка Република Србија.

2. Со овој амандман се заменува став 2 на член 271 и се дополнува член 271 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXVII

1. Сојузните органи и републичките односно покраинските органи меѓусебно соработуваат и редовно се известуваат за извршувањето на сојузните закони, другите прописи и општите акти.

2. Кога органите на управата во републиките и во автономните покраини непосредно ги извршуваат сојузните закони, другите прописи и општите акти за чие извршување се одговорни сојузни органи на управата, сојузните органи на управата имаат право и должност на надлежните републички и покраински органи на управата да им дадат задолжителни инструкции за нивното извршување.

3. Ако надлежните органи, освен сојузните органи, не го извршуваат сојузниот закон, друг пропис или општ акт, или не го обезбедуваат неговото извршување, сојузниот орган на управата ќе го предупреди за тоа соодветниот републички односно покраински орган на управата и ќе побара во определен рок да преземе соодветни мерки со кои се обезбедува неговото извршување. Сојузниот орган на управата ќе го извести за тоа Сојузниот извршен совет, а тој ќе го извести извршниот совет на Собранието на републиката односно извршниот совет на Собранието на автономната покраина.

Ако и покрај предупредувањето и преземените мерки не се обезбеди извршување на сојузниот закон, друг пропис или општ акт за чие извршување се одговорни сојузни органи, Сојузниот извршен совет ќе го обезбеди неговото извршување и за тоа истовремено ќе го извести Собранието на СФРЈ. Сојузниот извршен совет може да му предложи на Собранието на СФРЈ да го извести Собранието на републиката односно Собранието на автономната покраина за преземените мерки и да го покрене прашањето за одговорноста на надлежниот републички или покраински орган, односно на функционерот кој раководи со тој орган.

Ако и покрај предупредувањето и преземените мерки не се обезбеди извршувањето на сојузниот закон, друг пропис или општ акт за чие извршување се одговорни републичките односно покраинските органи, Сојузниот извршен совет ќе му предложи на Собранието на СФРЈ од Собранието на републиката односно од Собранието на автономната покраина да побара да преземе мерки со кои се обезбедува извршувањето на сојузниот закон, на друг

пропис или општ акт и да го поведе прашањето за одговорноста на надлежниот орган, односно на функционерот кој раководи со тој орган. Ако неизвршувањето на тој закон, друг пропис или општ акт може да предизвика поголеми штетни материјални последици, да го загрози животот и здравјето на луѓето, да ја загрози безбедноста на земјата или да предизвика други потешки последици, Сојузниот извршен совет непосредно ќе го обезбеди неговото извршување и за тоа истовремено ќе го извести Собранието на СФРЈ.

4. Кога надлежните органи на управата не ја извршат управната работа определена со сојузен закон, со друг пропис или општ акт за чие извршување се одговорни сојузни органи на управата, а неизвршувањето на таа управна работа може да предизвика штетни последици, сојузниот орган на управата е должен да ја изврши таа работа и за тоа да ги извести Сојузниот извршен совет и извршниот совет на собранието на републиката односно извршниот совет на собранието на автономната покраина.

Сојузниот орган на управата, врз основа на овластувањето од Сојузниот извршен совет, е должен да ја изврши управната работа определена со сојузен закон, со друг пропис или општ акт за чие извршување се одговорни други органи, ако утврди дека, и покрај предупредувањето, надлежниот орган во републиката односно во автономната покраина таа работа не ја извршил, а нејзиното неизвршување би можело да предизвика потешки штетни последици. Сојузниот извршен совет е должен за тоа да ги извести Собранието на СФРЈ, собранието на републиката односно собранието на автономната покраина и извршниот совет на тоа собрание.

5. Кога надлежните органи на управата, освен сојузните органи на управата, непосредно вршат инспекциски надзор над извршувањето на сојузните закони, на други прописи или општи акти, сојузните органи на управата имаат право и должност да поведуваат односно да бараат поведување на постапка за утврдување на одговорноста поради неизвршувањето на сојузните закони, на други прописи и општи акти за чие извршување се одговорни сојузни органи и да преземаат и мерки на инспекциски надзор утврдени со сојузниот закон.

Сојузните органи на управата непосредно вршат инспекциски работи во извршувањето на сојузните закони, на другите прописи и општи акти за чие извршување се одговорни сојузни органи со овластувањата утврдени со сојузниот закон, ако со сојузниот закон вршењето на инспекциските работи не им е доверено на други органи.

6. Со точ. од 1 до 4 и со став 1 од точка 5 се заменуваат ст. 3 и 4 од член 273 и член 275; со став 2 од точка 5 се заменува став 4 од член 364 на Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXVIII

1. Вкупниот обем на средствата за финансирање на Југословенската народна армија се утврдува за периодот за кој се донесува среднорочниот општествен план на Југославија во процент од националниот доход на Југославија за тој период, во согласност со тој среднорочен општествен план, а според планот за развој, изградба и опремање на Југословенската народна армија. Врз тие основи секоја година се обезбедуваат средства за финансирање на Југословенската народна армија во буџетот на федерацијата, во процент од остварениот национален доход.

2. Заради обезбедување на стабилност на финансирањето на Југословенската народна армија со сојузен закон, во рамките на приходите на буџетот на федерацијата, за финансирање на Југословенската народна армија може да се утврди посебен данок на промет на производи и услуги и други наменски извори, а ако заради обезбедување на потребниот износ на средствата е неопходно и други даноци во рамките на основите на даночниот систем до процентот утврден во среднорочниот план, со тоа што учеството на одделна република и автономна покраина во финансирањето на функциите на федерацијата да остане во рамките на утврдениот однос.

3. Со точка 1 се заменува последната реченица од став 3 на член 279; со точка 2 се дополнуваат став 2 на член 264 и став 2 на член 279 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XXXIX

1. Федерацијата преку сојузните органи:

(1) ги уредува основите на системот на државната управа; ги уредува основите на системот на јавното информирање; ги уредува основите на општествените совети и сојузните општествени совети; го уредува здружувањето на граѓаните во општествени организации и здруженија на граѓаните што се основаат за територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

(2) ја утврдува стратегијата на научно-технолошкиот развој на Југославија;

(3) го уредува девизниот систем и го обезбедува извршувањето на сојузните закони во оваа област; ја утврдува заедничката монетарна и девизна политика и го обезбедува нејзиното спроведување;

(4) го уредува кредитниот и банкарскиот систем и ги утврдува заедничките основи на кредитната политика;

(5) ги уредува основите на даночниот систем – изворите, видовите, обврзниците и основниците – што се од значење за функционирањето на единствениот југословенски пазар;

(6) ги уредува основите на системот на стоконите резерви;

(7) ги уредува условите за отворање и работа на слободните зони;

(8) ги уредува положбата, основите на организацијата и функционирањето на Службата на општественото книговодство;

(9) ги уредува основите на правната положба и на работењето на организациите на здружен труд и на другите субјекти на пазарното работење на единственото стопанско подрачје на Југославија;

(10) го уредува единствениот начин на искажување на општествениот производ;

(11) го уредува и обезбедува управувањето и располагањето со општествените средства што се користат во Југословенската народна армија и за нејзини потреби;

(12) ја уредува химната на Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

(13) ги уредува основите на системот на заштитата и унапредувањето на животната средина и заштитата и унапредувањето на животната средина од интерес за целата земја и за меѓународната заедница и врши надзор над извршувањето на сојузните прописи во оваа област; ги уредува производството и користењето на радиоактивниот материјал и заштитата од јонизирачки зрачења и врши надзор над извршувањето на сојузните прописи во оваа област кога е тоа од интерес за целата земја и за меѓународната заедница; ги уредува условите за земање и пресадување на делови од човечкото тело; ги уредува прометот на отрови и производството и прометот на опојни дроги и врши надзор над извршувањето на сојузните прописи во тие области; ги уредува прометот и превозот на експлозивни и на радиоактивни и други опасни материи и нивното сместување и превозот на запални течности и гасови и врши надзор над извршувањето на сојузните прописи во тие области;

(14) го уредува режимот на водите од интерес за целата земја и на меѓудржавните води и врши надзор над извршувањето на сојузните прописи во оваа област;

(15) ги уредува основите на геодетската и геолошката дејност од интерес за целата земја;

(16) го уредува и обезбедува системот на извршување на кривичните санкции на осудените активни воени лица и на странците;

(17) го уредува и обезбедува: системот на мерните единици и контролата на мерките и на скапоцените метали, заштитата на пронајдоците, техничките унапредувања

жировите, знаците на квалитетот, ознаките на потеклото на производите, мострите и моделите, стандардите, техничките нормативи и нормите за квалитетот на производите, стоките и услугите;

(18) ги уредува основите на истражувањето на атмосферата и основите на метеоролошката и хидролошката дејност од интерес за целата земја;

(19) го уредува решавањето на судирот на републичките закони, односно на покраинските закони со законите на други републики (колизии норми) и на судирот на надлежностите помеѓу републичките, односно покраинските органи од територијата на различни републики.

2. Со потточка (1) од точка 1 се дополнува став 1 на член 281; со потточ. (2), (3), (5), (6), (7) и (10) се дополнува точка 5 став 1 на член 281; со потточка (4) се заменуваат зборовите: „ги уредува основите на кредитниот и банкарскиот систем“ во точка 5 став 1 на член 281; со потточка (3) се заменуваат зборовите: „положбата и основите на функционирањето на Службата на општественото книговодство“ во точка 5 став 1 на член 281; со потточка (9) се заменува реченицата: „ги уредува основите на правната положба и на работењето на организациите на здружен труд и на организациите на деловното здружување на единственото стопанско подрачје на Југославија“ во точка 5 став 1 на член 281; со потточка (11) се заменува реченицата: „ги уредува управувањето и располагањето со општествените средства што се користат во Југословенската народна армија и за нејзините потреби“ во точка 6 став 1 на член 281; со потточка (12) се заменува реченицата: „ја утврдува химната на Социјалистичка Федеративна Република Југославија“ во точка 9 став 1 на член 281; со потточка (13) се заменуваат речениците: „ги уредува заштитата и унапредувањето на човековата средина што се од интерес за целата земја и за меѓународната заедница“, „ги уредува прометот на отрови и производството и прометот на опојни дроги“ и „ги уредува прометот и превозот на експлозивни и радиоактивни и други опасни материји и превозот на запални течности и гасови, кога е тоа од интерес за целата земја“ во точка 10 став 1 на член 281 и се дополнува точка 10 став 1 на член 281; со потточка (14) се заменува реченицата: „ги уредува основите на режимот на водите од интерес за две или повеќе републики, односно автономни покраини“ во точка 10 став 1 на член 281; со потточка (15) се дополнува точка 10 став 1 на член 281; со потточка (16) се дополнува точка 12 став 1 на член 281; со потточка (17) се заменува точка 13 став 1 на член 281; со потточка (18) се дополнува точка 14 став 1 на член 281; со потточка (19) се заменува првата реченица на точка 15 став 1 на член 281 од Уставот на СФРЈ.

Се укинува одредбата на точка 5) од став 1 на член 281 од Уставот на СФРЈ која гласи: „го уредува задолжителното здружување на организациите на здружен труд во заедници кога тоа го бара технолошкото единство на системот во одделни области и кога е тоа од интерес за целата земја.“

А М А Н Д М А Н XL

1. Сојузниот собор го сочинуваат по триесет делегати на работните луѓе и граѓаните во самоуправните организации и заедници и во општествено-политичките организации од секоја република, односно по дваесет делегати од секоја автономна покраина.

Повеќе од половината делегати во Сојузниот собор претставуваат делегатите од здружениот труд.

Делегатска изборна единица во републиките и во автономните покраини за делегати во Сојузниот собор, утврдени со закон, претставуваат работните луѓе и граѓаните во самоуправните организации и заедници и во општествено-политичките организации од една или повеќе општини.

Начинот на формирањето на делегатските изборни единици и начинот на формирањето и на работата на конференцијата на делегациите во делегатските изборни единици за делегати во Сојузниот собор и изборот и отповикот на делегати во Сојузниот собор се уредуваат со сојузен закон.

Кандидационата постапка ја спроведува Социјалистичкиот сојуз на работниот народ.

Кандидатите за делегати во Сојузниот собор во делегатската изборна единица ги предлагаат работните луѓе и граѓаните и делегациите на основните самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките организации во рамките на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ од редот на работните луѓе и граѓаните на нивната делегатска изборна единица.

Кандидатите за делегати во Сојузниот собор во делегатската изборна единица ги утврдува кандидационата конференција на делегациите на самоуправните организации и заедници и на општествено-политичките организации, врз основа на критериумите утврдени во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ.

Делегати за Сојузниот собор избираат работните луѓе и граѓаните во делегатската изборна единица непосредно, со општо и тајно гласање.

2. Делегацијата на собранието на републиката, односно на собранието на автономната покраина во Соборот на републиките и покраините ја сочинуваат повеќе од половината делегати од здружениот труд.

3. Соборот на републиките и покраините врз основа на согласност на собранијата на републиките и на собранијата на автономните покраини:

1) ги донесува општествениот план на Југославија и стратегијата на научно-технолошкиот развој на Југославија;

2) ја утврдува политиката и ги донесува сојузните закони со кои се уредуваат односите во областа на: монетарниот систем и емисијата на пари, девизниот систем, надворешнотрговскиот промет, кредитните и другите економски односи со странство; формирањето на паричните и девизните резерви и располагањето со нив кога е тоа од интерес за целата земја; царинската и вонцаринската заштита; општествената контрола на цените на производите и услугите; кредитирањето и другите форми на поттикнување на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини; утврдувањето на приходите на општествено-политичките заедници што се остваруваат со оданочување на производи и услуги во прометот; ограничувањето на пазарот и слободниот промет на стоки и услуги; основите, формите и начинот на компензациите; основите на даночниот систем – извори, видови, обврзници и основици – што се значајни за функционирањето на единствениот југословенски пазар; задолжителното здружување на организациите на здружен труд што како единствени технолошки системи вршат дејности во областа на електростопанството, железничкиот сообраќај и поштенско-телефонско-телеграфскиот сообраќај; задолжителното здружување на организациите на здружен труд во заедници и други форми на поврзување и соработка и во други области, кога технолошкото единство на системот во тие области е од интерес за целата земја; системот и изворите на средства за финансирање на федерацијата;

3) го утврдува вкупниот обем на приходите на буџетот на федерацијата за секоја година; го утврдува вкупниот обем на средствата за финансирање на Југословенската народна армија за периодот за кој се донесува среднорочниот општествен план на Југославија и ги донесува сојузните закони со кои се утврдува посебниот данок на промет на производите и услугите, другите наменски извори и други даноци во рамките на основите на даночниот систем;

4) дава автентично толкување на сојузните закони што ги донесува.

4. Право на предлагање на сојузни закони и на други општи акти од делокругот на Соборот на републиките и покраините што се донесуваат врз основа на согласност на собранијата на републиките и на собранијата на автономните покраини во областа на монетарниот, кредитниот и девизниот систем, монетарната и девизната политика и на заедничките основи на кредитната политика има и Народната банка на Југославија.

5. Соборот на републиките и покраините, врз основа на усогласување на ставовите во Соборот за предлозите и забелешките на Собранието на републиките и на Собранијата на автономните покраини на нацртот на закон или на друг општ акт, го утврдува предлогот на закон односно на друг општ акт.

Собранието на републиката односно Собранието на автономната покраина, по разгледувањето на нацртот на закон или на друг општ акт, може да ја овласти својата делегација во Соборот на републиките и покраините да даде од името на Собранието согласност на предлогот на закон односно на друг општ акт во целост.

6. Ако до денот кога мора да се донесе буџетот на федерацијата не се постигне согласност на Собранијата на републиките и на Собранијата на автономните покраини за вкупниот обем на средствата за финансирање на федерацијата, до утврдувањето на вкупниот обем на тие средства потребите на федерацијата привремено ќе се финансираат врз основа на буџетот од претходната година, а за финансирањето на Југословенската народна армија на предлог од Претседателството на СФРЈ ќе се утврдат средства во износ до соодветниот дел од вкупниот обем на средствата од среднорочниот плански период за таа година.

7. Органот на Сојузот на синдикатите на Југославија определен со неговиот статут има право на Собранието на СФРЈ да му предлага закони и други општи акти со кои се уредуваат основните права на работниците во здружениот труд.

8. Претседателот и потпретседателот на Собранието на СФРЈ и претседателите на соборите на Собранието на СФРЈ се избираат на четири години и не можат повторно последовно да бидат избирани на истата функција.

9. Со точка 1 се заменува член 291; со точка 2 се дополнува член 292; со точка 3 се заменуваат точ. 1), 2) и 3) од став 2 на член 286; со точка 4 се дополнува член 298; со став 1 на точка 5 се заменува член 299; со став 2 на оваа точка се заменува став 2 на член 300; со точка 6 се заменува член 304; со точка 7 се дополнува Оддел 4 Глава I Дел четврти од Уставот на СРЈ, а со точка 8 се заменува Амандман III на Уставот на СФРЈ.

АМАНДМАН XLI

1. Претседателството на СФРЈ го сочинуваат по еден член од секоја република и автономна покраина кого го избира Собранието на републиката односно Собранието на автономната покраина, со тајно гласање на заедничка седница на сите собори на Собранието на предлог од социјалистичкиот сојуз на работниот народ на републиката односно на автономната покраина. Предлогот се поднесува по спроведувањето претходна постапка на изјаснување за кандидатите за членови на Претседателството на СФРЈ во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија.

2. Членот на Претседателството на СФРЈ ја врши својата должност врз основа и во рамките на Уставот на СФРЈ и на сојузните закони.

Собранието на републиката односно Собранието на автономната покраина, по сопствена иницијатива, на предлог од социјалистичкиот сојуз на работниот народ на републиката односно на автономната покраина, или на предлог од Собранието на СФРЈ, а по спроведената претходна расправа во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија, може да го разреши членот на Претседателството на СФРЈ пред истекот на времето за кое е избран.

3. Претседателството на СФРЈ, по своја иницијатива или на предлог од Сојузниот извршен совет, за време на воена состојба или во случај на непосредна воена опасност, донесува уредби со законска сила за прашањата од надлежноста на Собранието на СФРЈ и ги избира односно ги именува и разрешува функционерите што ги избира односно именува и разрешува Собранието на СФРЈ. Претсе-

дателството на СФРЈ му ги поднесува овие уредби односно одлуки за избор или именување и разрешување на потврда на Собранието на СФРЈ, штом тоа ќе биде во можност да се состане.

Со уредба со законска сила, донесена за време на воена состојба, можат по исклучок, додека трае таа состојба и ако тоа го бараат интересите на одбраната на земјата да се запрат одделни одредби на овој устав што се однесуваат на донесувањето закони, други прописи и општи акти и на преземањето мерки од страна на сојузните органи врз основа на согласност на надлежните органи на републиките и на автономните покраини, на одделни слободи, права и должности на човекот и граѓанинот и на правата на самоуправни организации и заедници или на составот и овластувањата на државните органи.

4. Со точка 1 се заменува точка 1 на Амандман IV на Уставот на СФРЈ; со точка 2 се дополнува член 324; со точка 3 се заменува член 317 од Уставот на СФРЈ.

АМАНДМАН XLII

Престануваат да важат одредбите на точка 4) од член 288; на точка 7) од член 315; ст. 1 и 2 на член 332 од Уставот на СФРЈ; точка 2 и на Амандман IV на Уставот на СФРЈ.

АМАНДМАН XLIII

1. Сојузниот извршен совет го сочинуваат претседателот, определен број членови и сојузните секретари и другите функционери кои раководат со сојузните органи на управата определени со сојузен закон.

При изборот на членовите на Сојузниот извршен совет и именувањето на сојузните секретари и другите функционери кои раководат со сојузни органи на управата, кои се членови на Сојузниот извршен совет, се води сметка за рамноправната застапеност на републиките и за соодветната застапеност на автономните покраини.

2. Со овој амандман се заменуваат ст. 1 и 4 на член 348 од Уставот на СФРЈ.

АМАНДМАН XLIV

Престануваат да важат одредбите на чл. од 355 до 357 од Уставот на СФРЈ.

АМАНДМАН XLV

1. Сојузниот суд:

1) одлучува, под условите и на начинот што се утврдени со сојузен закон, во последен степен или по вонредното правно средство за споровите што ќе настанат од противуставните и од противзаконитите поединечни акти и дејствија со кои организациите на здружен труд или работните луѓе зависно од седиштето односно живеалиштето се ставаат во нерамносправна положба на единствениот југословенски пазар или со кои на друг начин се нарушува единството на југословенскиот пазар, вклучувајќи ги и спорите за надомест на штетата што се причинува со тоа;

2) одлучува за имотните спорови помеѓу федерацијата и република односно автономна покраина, како и помеѓу републики односно автономна покраина и друга република;

3) одлучува за законитоста на конечните управни акти на сојузните органи, ако со сојузен закон не е поинаку определено;

4) одлучува за вонредни правни средства против одлуки на редовните и на самоуправни судови, ако е тоа определено со сојузен закон;

5) одлучува во последен степен за пресуди на судовите во републиката и во автономната покраина, како и на воените судови, кога е изречена смртна казна за кривични дела утврдени со сојузен закон;

б) решава за судирот на надлежностите помеѓу судови од териториите на две или повеќе републики, помеѓу судови од териториите на автономните покраини и судови од териториите на други републики, како и помеѓу воени судови и други судови;

7) врши и други работи што му се ставени во надлежност со сојузен закон, во рамките на правата и должностите на федерацијата.

2. Со овој амандман се заменува член 369 од Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XLVI

1. Постапка пред Уставниот суд на Југославија може да поведе органот на Сојузот на синдикатите на Југославија определен со неговиот статут.

2. Претседателот на Уставниот суд на Југославија се избира од редот на судиите на тој суд на четири години и не може повторно да биде избран на таа функција.

3. Со точка 1 се дополнува став 2 на член 387 од Уставот на СФРЈ; со точка 2 се заменува став 2 на точка 1 од Амандман VII на Уставот на СФРЈ.

А М А Н Д М А Н XLVII

1. Во член 10; во став 2 на член 12; во став 1 на член 45; во став 1 на член 98; во став 1 на член 107 и во став 1 на член 121 од Уставот на СФРЈ зборовите: „основна и друга”, во различен член и број, се бришат.

Во став 1 на член 14; во член 17; во член 20; во ст. 1 и 2 на член 21; во став 1 на член 33; во член 89; во став 4 на член 116; во став 1 на член 118 и во став 5 на член 134 од Уставот на СФРЈ зборот: „основна”, во различен член и број се брише.

Во втората реченица на став 2 од член 108 зборовите: „работната организација и на сложената” и зборот: „основната” се бришат; во став 1 на член 226 од Уставот на СФРЈ зборовите: „за организирање и издвојување на основни организации на здружен труд” се бришат.

А М А Н Д М А Н XLVIII

За спроведување на Амандманите од IX до XLVII на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија ќе се донесе уставен закон.

Предлогот на уставниот закон е усвоен во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ ако за него гласаат две третини од сите делегати во овој собор.

Уставниот закон е усвоен кога со текстот што го усвоил Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ ќе се согласат сите републики и автономни покраини.

Уставниот закон се прогласува и влегува во сила едновременно со Амандманите од IX до XLVIII на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

933.

Бидејќи со текстот на Уставниот закон за спроведување на Амандманите од IX до XLVII на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, што го усвоил Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ на седницата од 22 октомври 1988 година, во смисла на Амандман XLVIII ст. 1 и 3 на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, се согласија сите републики и покраините на автономните покраини, и тоа:

- Собранието на СР Босна и Херцеговина, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

- Собранието на СР Македонија, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

- Собранието на СР Словенија, на седницата на Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор од 22 ноември 1988 година,

- Собранието на СР Србија, на седниците на Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор од 18 ноември 1988 година,

- Собранието на САП Војводина, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

- Собранието на САП Косово, на заедничката седница на сите собори од 22 ноември 1988 година,

- Соборот на СР Хрватска, на седниците на Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор од 22 ноември 1988 година, и

- Собранието на СР Црна Гора, на заедничката седница на сите собори од 21 ноември 1988 година,

- Собранието на СФРЈ, врз основа на Амандман XLVIII став 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на седницата на Сојузниот собор од 25 ноември 1988 година, донесува

О Д Л У К А

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА УСТАВНИОТ ЗАКОН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АМАНДМАНИТЕ ОД IX ДО XLVII НА УСТАВОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Се прогласува Уставниот закон за спроведување на Амандманите од IX до XLVII на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, што го усвоил Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ на седницата од 22 октомври 1988 година.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 175
25 ноември 1988 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Душан Поповски, с. р.

Претседател
на Сојузниот собор,
Стјепан Новаковиќ, с. р.

УСТАВЕН ЗАКОН

ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АМАНДМАНИТЕ ОД IX ДО XLVII НА УСТАВОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Член 1

Амандманите од IX до XLVII на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (во натамошниот текст: Амандманите) се применуваат од денот кога ќе ги прогласи Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ, ако за примената на одделни нивни одредби не е поинаку определено со овој закон.

Член 2

Работните организации и основните организации на здружен труд во нивниот состав и сложените организации на здружен труд се должни своите самоуправни општи акти да ги усогласат со Амандманите до 31 декември 1991 година.

Член 3

Одредбите на Амандманите XXVI и XL што се однесуваат на формирањето на делегации и изборот на членови на делегациите и делегати за соборите на сите републики на општествено-политичките заедници се применуваат од изборите во 1990 година.

Член 4

Одредбите на Амандман XI што се однесуваат на траењето на мандатот на претседателот и потпретседателот на Собранието на СФРЈ и на претседателите на соборите на Собранието на СФРЈ се применуваат од 15 мај 1990 година.

Член 5

Одредбите на Амандман ХLI што се однесуваат на составот на Претседателството на СФРЈ и на правото на Собранието на СФРЈ да може да поднесе предлог за разрешување на член на Претседателството на СФРЈ се применуваат од 15 мај 1989 година.

Член 6

Одредбата на Амандман ХLII што се однесува на престанувањето на важењето на одредбите на Уставот на СФРЈ за Советот на федерацијата се применуваат од 1 јануари 1991 година.

Член 7

Одредбата на Амандман ХLVI што се однесува на траењето на мандатот на претседателот на Уставниот суд на Југославија се применува од 15 мај 1990 година.

Член 8

Лицата кои на денот на влегувањето во сила на овој закон ја вршат функцијата претседател и потпретседател на Собранието на СФРЈ, претседател на собор на Собранието на СФРЈ, претседател на Уставниот суд на Југославија, по истекот на периодот за кој се избрани на овие функции, не можат повторно да бидат избирани на истите функции.

Член 9

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи законот за задолжително здружување на трудот и средствата на организациите на здружен труд што се занимаваат со промет на стоки и услуги со производствените организации на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 66/80, 26/84, 70/85 и 72/86).

Член 10

До 31 јули 1989 година мораат да се усогласат со Амандманите следните сојузни закони:

- 1) Законот за здружениот труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 53/76, 57/83 и 85/87);
- 2) Законот за проширената репродукција и минатиот труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 21/82 и 32/82);
- 3) Законот за основите на банкарскиот и кредитниот систем („Службен лист на СФРЈ”, бр. 70/85, 9/86, 34/86, 72/86 и 65/87);
- 4) Законот за вложување средства на странски лица во домашни организации на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 18/78, 30/83, 64/84, 5/85 и 38/86);
- 5) Законот за кредитните односи со странство („Службен лист на СФРЈ”, бр. 66/85 и 38/86);
- 6) Законот за вршење на стопански дејности во странство („Службен лист на СФРЈ”, бр. 71/85, 38/86 и 13/87);
- 7) Законот за прометот на стоки и услуги со странство („Службен лист на СФРЈ”, бр. 66/85, 38/86, 67/86, 43/87 и 87/87);
- 8) Законот за правото на временско користење на туристички објект („Службен лист на СФРЈ”, бр. 24/86);
- 9) Законот за условите и начинот на организирање и регистрирање на организациите на здружен труд што вршат стопански дејности во Слободната зона („Службен лист на СФРЈ”, бр. 17/81);
- 10) Законот за посебните услови за вршење на надворешнотрговскиот промет во царинските зони („Службен лист на СФРЈ”, бр. 59/85);
- 11) Законот за условите за вршење на стопански дејности на организациите на здружен труд во Слободната зона („Службен лист на СФРЈ”, бр. 30/81);

12) Законот за девизното работење („Службен лист на СФРЈ”, бр. 66/85, 71/86 и 3/88);

13) Законот за условите за засновање работен однос со странски државјани („Службен лист на СФРЈ”, бр. 11/78);

14) Законот за прибавување средства од граѓаните за проширување на материјалната основа на организациите на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 24/86);

15) Законот за постапката за упис во судскиот регистар („Службен лист на СФРЈ”, бр. 13/83);

16) Законот за Службата на општественото книговодство („Службен лист на СФРЈ”, бр. 70/83, 16/86 и 72/86);

17) Законот за долгорочна производствена кооперација, деловно-техничка соработка и за прибавување и отстапување материјално право на технологија помеѓу организациите на здружен труд и странски лица („Службен лист на СФРЈ”, бр. 40/78, 10/83 и 21/83);

18) Законот за оданочување на производи и услуги во прометот („Службен лист на СФРЈ”, бр. 33/72, 55/72, 28/73, 36/75, 58/75, 7/77, 61/78, 26/79, 5/80, 63/80, 3/81, 23/82, 15/83, 43/83, 66/83, 71/84, 4/85, 39/85, 11/86, 21/87, 10/88, 27/88 и 31/88);

19) Законот за основните сопствено-правни односи („Службен лист на СФРЈ”, бр. 6/80);

20) Законот за хартиите од вредност („Службен лист на СФРЈ”, бр. 40/78 и 15/80);

21) Законот за Југословенската банка за меѓународна економска соработка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 37/87 и 36/88);

22) Законот за заедничките банки („Службен лист на СФРЈ”, бр. 32/87);

23) Законот за паричниот систем („Службен лист на СФРЈ”, бр. 49/76, 61/82 и 71/86);

24) Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ”, бр. 49/76, 56/76, 41/81, 26/84 и 71/86);

25) Законот за царинските зони („Службен лист на СФРЈ”, бр. 58/85);

26) Законот за финансирање на федерацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 15/77, 71/85, 16/86, 71/86, 10/88 и 31/88).

Член 11

Другите сојузни закони што не се во согласност со Амандманите мораат да се усогласат со Амандманите до 31 декември 1989 година.

Член 12

До 31 јули 1989 година мораат да се усогласат со Амандманите одредбите на сојузните закони и на другите општи акти што ги донел Соборот на републиките и покраините, а со кои е утврдено дека przepisите за нивно извршување ги донесува Сојузниот извршен совет врз основа на согласност на надлежните републички и покраински органи.

Член 13

Сојузните прописи донесени за извршување на сојузниот закон од член 9 на овој закон престануваат да важат едновременно со престанувањето на важењето на тој закон. Сојузните прописи донесени за извршување на сојузните закони кои, според одредбите на овој закон, мораат

да се усогласат со Амандманите, мораат да се усогласат со нив во рок од три месеци од денот на усогласувањето на тие закони.

Член 14

Овој закон влегува во сила кога, едновремено со прогласувањето на Амандманите, ќе го прогласи Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ.

СОДРЖИНА:

	Страна
932. Амандмани на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија — — — —	1793
933. Уставен Закон за спроведување на Амандманите од IX до XLVII на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија —	1806